

AJOKOKEIDEN PALKINTOTUOMAREIDEN OHJEET

Hallituksen 18.11.2004 hyväksymä ehdotus

1. Koeryhmä

Koeryhmän muodostavat palkintotuomarit ja koiranohjaaja. Ryhmän jäseniä ovat myös nimetyt 1-2 palkintotuomariharjoittelijaa ja opas.

Koeryhmään kuulumattomat henkilöt, jotka saavat seurata koesuoritusta ryhmänjohtajan valvonnassa, hyväksyy tapauskohtaisesti ylituomari.

1.1. Palkintotuomarin tehtävät

1) Palkintotuomarin on aina tuomarin tehtävään lähtiessään otettava mukaan koesäännöt ja todisteet, joista ilmenee hänen muodollinen pätevyytensä tehtävään.

Palkintotuomarin tulisi osallistua ylituomarin puhutteluun.

2) Sääntöjä on noudatettava kirjaimellisesti. Palkintotuomariohjeita soveltaessaan on palkintotuomarilla mahdollisuus käyttää harkintaa, kunhan hän pystyy perustelemaan ratkaisunsa, eikä se ole ristiriidassa sääntöjen ja palkintotuomariohjeiden kanssa.

3) Mikäli sääolosuhteet muuttuvat koetteluun aikana koemaastossa sellaisiksi, että koiran koettelu voidaan katsoa eläinsuojelumääräysten vastaiseksi, on koettelu keskeytettävä, otettava yhteyttä ylituomariin sekä harkittava mahdollisuutta varamaastoon siirtymisestä.

4) Palkintotuomarin tulee arvioida koiran työskentelyä oikein. Hän ei saa antaa entisen tuntemuksen, kuulopuheiden, koiranohjaajan puheiden eikä aikaisempien koetulosten vaikuttaa arviointiin. Hänen on otettava huomioon vain se, minkä itse toteaa ja harkitsee oikeaksi. Toisaalta hän voi, niin harkittuaan, oman arviointinsa perusteena pitää myös palkintotuomaritoverinsa havaintoja.

5) Palkintotuomarin on kartettava liian nopeita johtopäätöksiä ja liiallista itsevarmuutta. Hänen tulee osoittaa eri tilanteissa sopeutumiskykyä ja joustavuutta ja hänen tulee suhtautua muihin ryhmän jäseniin ystävällisesti.

Palkintotuomarin on otettava huomioon koiranohjaajan toivomukset, jotka eivät ole sääntöjen vastaisia tai kohtuuttomia eivätkä vaikuta haitallisesti kokeen kulkuun.

6) Palkintotuomarin on seurattava koko ajan mahdollisimman tiiviisti koiran toimintaa sitä kuitenkaan häiritsemättä niin haun, ajon kuin hukan selvittelynkä aikana. Eri ominaisuuksien arviointeja ei pidä kytkeä toisiinsa.

7) Koira on kytkettävä ensimmäisen ajoerän jälkeen ja vietävä hakemaan eri jänistä.

8) Koiran kokeilun tulee tapahtua arvotussa koemaastossa ellei koiran seuraaminen pakota ryhmää siirtymään koemaaston ulkopuolelle.

9) Varamaastoon voidaan siirtyä, jos koemaaston olosuhteet ovat sellaiset, ettei koiraa voida kokeilla arvotussa maastossa. Ryhmän arvio heikosta jäniskannasta ei kuitenkaan oikeuta siirtoon. Varamaastoon siirtymisestä päättää ryhmätuomari, ellei ylituomari ole saapuvilla tai nopeasti tavoitettavissa.

10) Jos koira joutuu kokeen aikana vaaraan, koeryhmän jäsenten velvollisuus on ryhtyä heti pelastustoimiin.

1.2. Ryhmänjohtajan tehtävät

1) Ylituomarin nimeämä ryhmänjohtaja johtaa koeryhmää ja vastaa siitä, että ryhmä toimii ajokoesääntöjen, annettujen ohjeiden ja hyvän kenneltävän mukaisesti. Ryhmänjohtajan on oltava ylituomarin puhuttelussa, ellei ylituomari ole erityisestä syystä antanut hänelle erivapautta.

2) Ryhmänjohtaja huolehtii palkintotuomareiden kellojen tarkistuksesta ennen kokeen alkua. Hän päättää viime kädessä ryhmän yleisestä kulkusuunnasta ja liikkumisnopeudesta, koiran irtilaskun ajankohdasta ja paikasta sekä kytkemisestä ottaen huomioon koiranohjaajan kohtuulliset toivomukset. Ryhmänjohtaja antaa ryhmän jäsenille sijoittumista ja toimintaa koskevat ohjeet. Hän valvoo ja ohjaa myös palkintotuomariharjoittelijoiden työskentelyä.

Ryhmänjohtaja huolehtii siitä, että mahdolliset ryhmään kuulumattomat henkilöt eivät häiritse kokeen kulkua tai palkintotuomarien työskentelyä.

3) Ryhmänjohtajalla on velvollisuus harkintansa mukaan keskeyttää kokeen aikana vahingoittuneeksi todetun koiran koettelu. Jos koiran vahingoittuminen on niin lievä, ettei koiran koettelemista voida katsoa eläinsuojelumääräysten vastaiseksi, koetta voidaan jatkaa.

4) Ryhmänjohtaja kutsuu tarpeen vaatiessa palkintotuomarit neuvotteluihin. Hän suorittaa palkintotuomarien tekemien merkintöjen vertailun ja laskee koiran käyttämän hakuajan, jäljellä olevan hakuajan sekä ajoajan .

Samoin hän merkitsee arvostelukorttiinsa palkintotuomarien eri ominaisuuksista antamien ansiopisteiden ja tappiopisteiden keskiarvot, vertaa niitä lisätietonumeroihin ja neuvottelee tarvittaessa arvostelusta toisen tuomarin kanssa.

5) Kun koe-erä on päättynyt ja arvostelukortit ovat valmiiksi täytetyt, tulee ryhmänjohtajan näyttää ne koiranohjaajalle.

6) Ryhmänjohtaja luovuttaa arvostelukortit ylituomarille ja antaa suullisen selostuksen kokeen eri tilanteista ja arvosteluperusteista. Palkintotuomareiden, tuomarikokelaiden ja koiranohjaajan tulisi tällöin olla paikalla.

Palkintotuomareiden tulee tarkistaa osaltaan, että koirakohtaiseen pöytäkirjaan tehdyt merkinnät ovat oikein suoritettut ja varmentaa ne allekirjoituksellaan.

1.3. Koiranohjaajaa koskevia ohjeita

Koiranohjaaja, jolla tarkoitetaan koiran omistajaa tai hänen edustajaansa, tulee noudattaa ylituomarin, ryhmänjohtajan ja palkintotuomarin hänelle antamia ohjeita.

Koiralla tulee olla sama ohjaaja koko koepäivän ajan, pakottavissa tapauksissa ohjaajan vaihdon hyväksyy ylituomari.

Koiranohjaaja ei saa millään tavalla auttaa koiraansa eikä ilman palkintotuomarin lupaa puuttua koiransa työskentelyyn **eikä** kytkeä koiraansa muulloin kuin luopuessaan kokeesta.

Koiranohjaajalla on oikeus päättää kohtuuttoman häiriön keskeyttäessä ensimmäisen ajoerän, jatketaanko erä loppuun vai siirrytäänkö seuraavaan erään.

Kohtuuttoman häiriön keskeyttäessä viimeisen ajoerän, koiranohjaajalla on oikeus päättää jatketaanko erä loppuun vai keskeytetäänkö koe.

Koiranohjaajalla on oikeus esittää palkintotuomareille kohtuullisina pidettäviä toivomuksia esimerkiksi kulkusuunnasta ja liikkumisnopeudesta, mutta hän ei saa alituisilla toivomuksillaan eikä muutenkaan häiritä palkintotuomareiden toimintaa.

Jos koiranohjaaja ei noudata annettuja ohjeita, rikkoo sääntöjä, häiritsee palkintotuomareiden toimintaa tai esiintyy muuten hyvän tavan vastaisesti, tai hänen pyynnöstään ylituomarin hyväksymät ryhmään kuulumattomat henkilöt eivät noudata annettuja ohjeita tai häiritsevät kokeen kulkua ja tuomarien toimintaa, ryhmänjohtaja voi sulkea koiran kokeesta. Sulkeminen on heti tilaisuuden tullen ilmoitettava ylituomarille ja esitettävä perusteet tapahtuneelle.

Jos koiranomistaja luopuu kokeesta, hänen on siitä heti ilmoitettava ryhmänjohtajalle. Luopuminen on mahdollista arvonnän vahvistamisen ja koiran koetteluajan päättymisen välisenä aikana.

Jos koiranohjaajan näkemys tapahtumien kulusta on erilainen kuin palkintotuomareilla, hän voi ilmaista käsityksensä maastossa palkintotuomareille ja keskuspaikalla ylituomarille.

Kokeen aikana koiranohjaajan ja palkintotuomareiden välillä tulee vallita hyvä ja luottamuksellinen yhteishenki.

2. Palkintotuomareiden toiminta kokeen eri tilanteissa.

2.1. Koiran työskentelyn arviointi

Ajavan koiran kaksi tärkeintä ominaisuutta ovat riistan löytökyky ja kyky ajaa sitä pitkänkin aikaa. Hyvän metsästyskoiran ajotapa on sellainen, että ajettavasta saadaan usein näköhavaintoja.

Koira arvostellaan kahdessa erillisessä erässä. Erän aikana tehdyt havainnot koiran työskentelystä ja ominaisuuksista eivät saa vaikuttaa toisen erän arvosteluun.

Palkintotuomarin tulee tehdä päivän kuluessa arvostelukorttiinsa muistiinpanoja ja väliarvosteluja apusarakkeisiin koiran ominaisuuksista, sekä laskea toisessa erässä käytettävissä oleva haku aika sille varatulle paikalle.

Koiran kunnolla ja iällä ei ole vaikutusta arviointiin.

2.2. Kohtuuton häiriö

Kohtuuttomaksi häiriöksi katsotaan seuraavat tilanteet, jotka saattavat aiheuttaa koiran kytkemisen ja siirtymisen:

- 1) Ajettava menee louheen tai muuhun sellaiseen paikkaan, josta koira ei voi sitä karkottaa liikkeelle. Ryhmäkään ei saa sitä tehdä.
- 2) Koira hakiessaan tai ajaessaan menee sellaiseen paikkaan, jossa se sekä palkintotuomarin että koiranohjaajan mielestä todennäköisesti joutuu hengenvaaraan kuten vilkasliikenteiselle tielle, rautatielle, heikolle jäälle tms.
- 3) Koira ottaa ajettavan kiinni.
- 4) Joku ampuu ajettavan.
- 5) Vieras koira keskeyttää haun tai ajon.

6) Vieras koira on yhtynyt ajoon ennen kuin sen erän ajattamisajasta on kulunut 60 minuuttia.

Jos ko. erän ajattamiseen käytetystä ajasta on kulunut vähintään 60 minuuttia, eikä vierasta koiraa yrityksistä huolimatta ole saatu kiinni tai jättämään ajoa, voidaan ajattamista jatkaa, jos vieraasta koirasta ei ole oleellista apua tai häiriötä.

7) Kun ajo alkaa niin myöhään, ettei ole riittävän valoisaa ajon seuraamiseen, koe keskeytetään pimeyden tultua.

Illalla alkanutta ajoa ei keskeytetä ennen määräaikaa, jos 60 minuuttia ko. ajon ajattamisajasta on tapahtunut valoisana aikana ja palkintotuomarit katsovat siihen saakka saamansa kokemuksen perusteella voivansa arvioida koiran työskentelyä valon puutteessakin oikein.

8) Koiran todetaan hakevan tai ajavan muuta eläintä kuin jänistä.

Jäniksen haku tai ajo hyväksytään siinä tapauksessa, että palkintotuomari on voinut varmasti todeta, milloin jäniksen ajo vaihtui muun eläimen ajoksi.

Muulla eläimellä ei tarkoiteta sorkkaeläintä.

9) Alueella oleva suurpeto tai petolintu häiritsee koiran toimintaa tai on ilmeiseksi vaaraksi koiralle.

Myös muu koirasta riippumaton, palkintotuomarien hyväksymä tilanne voidaan katsoa kohtuuttomaksi häiriöksi.

Jos kohtuuton häiriö on aiheuttanut koiran kytkemisen, koiranohjaaja saa valita irtilaskupaikan.

Kohtuuttoman häiriön viemä aika

Kohtuuttoman häiriön aiheuttaman keskeytyksen aikaa ei lasketa haku- tai ajattamisaikaan. Häiriön alkamisen ajankohdan palkintotuomari päättää tilannekohtaisesti tekemiensä havaintojen perusteella.

Häiriön aiheuttaman keskeytyksen aikaan kuuluu myös koiran kiinniottamiseen ja siirtymiseen kulunut aika. Koiran kiinniotto, siirtyminen ja irtilasku on suoritettava viivyttelämättä.

Ajon päättyessä kohtuuttomaan häiriöön koiranohjaaja päättää jatketaanko ajoerä loppuun vai siirrytäänkö seuraavalle erälle, jos se on vielä ottamatta.

Mikäli kokeen viimeinen erä päättyy kohtuuttomaan häiriöön, koiranohjaaja päättää jatketaanko erä loppuun, vai keskeytetäänkö koe.

Mikäli koiranohjaaja päättää jatkaa erän loppuun, koira saa hakea uutta tai ajettua jänistä. Hakuun käytetty aika lasketaan hakuaikaan. Koira saa ajaa siinä erässä käyttämättä olevan ajattamisajan. Haku ja ajo arvostellaan kaikilta osin sääntöjen ja palkintotuomariohjeiden mukaisesti.

2.3. Toiminta haun aikana

Koiran päästämistä irti suoraan yöjäljelle on vältettävä, jotta haku kaikilta osin voidaan arvostella ja koiralla on mahdollisuus saada hakunumero myös jäljettömästä hausta.

Koira lasketaan irti toisessa erässä sellaisessa paikassa, ettei sama jänis joudu toistamiseen koepäivän aikana ajettavaksi.

Ryhmänjohtajan tulee päättää, missä vaiheessa ja miten palkintotuomarit hajaantuvat maastoon seuraamaan koiran hakua ja ajon saantia koira häiritsemättä.

Muun eläimen kuin jäniksen hakua ei arvostella. Jos haku todetaan ketun tai muun eläimen hauksi, koira kytketään. Ks. kohta 2.2.8 Kohtuuton häiriö.

Haun päättyessä muun eläimen hakuun tai ajoon, arvostellaan ainoastaan se osa, mikä on ehditty todeta jäniksen hauksi. Arvostelukorttiin ja koirakohtaiseen pöytäkirjaan merkitään, mistä eläimestä on kyse.

Kun hakuaikaa on kulunut vähintään 90 minuuttia edellisestä irtilaskusta, koira voidaan poikkeustapauksessa kytkeä ohjaajan niin halutessa ja siirtyä toiseen kohtaan arvotussa maastossa. Päätös voidaan tehdä, jos palkintotuomarit toteavat, ettei ko. maastonkohdassa jäniksiä ole, koira on joutunut haun kannalta toivottomaan paikkaan ja ryhmä toteaa, ettei paikassa kannata enää jatkaa kokeilua koiran yrittämisestä huolimatta ja hakusuoritus on kaikilta osin loppuun arvosteltu.

Päätöksen koiran kytkemisestä ja siirtymisestä tekee lopullisesti ryhmänjohtaja. Kiinniottamiseen kulunut aika kuuluu hakuaikaan, siirtymiseen käytetty aika ei.

2.4. Toiminta ajon aikana

Ajon alettua ryhmänjohtaja antaa sellaiset ohjeet ryhmän yhteistoiminnasta, että ajon kulkua ja koiran työskentelyä voidaan mahdollisimman hyvin seurata ja arvioida. Kauaskin loittonevaa ajoa tulee seurata sitkeästi. Palkintotuomareiden suunnitelmallisella liikkumisella, peräänantamattomalla ponnistelulla ja taitavalla maastoon sijoittumisella pyritään siihen, että palkintotuomareiden havainnot täydentävät toisiaan ja antavat oikean kuvan tapahtumien kulusta. Palkintotuomarit hakeutuvat havaintopaikoille niin kuin metsästäjät passipaikoille.

Palkintotuomarin tulee viipymättä selvittää, ajaako koira liikkeellä olevaa jänistä vai jotakin muuta eläintä vai haukkuuko se vanhoilla jäljillä tai tyhjää. Hänen on pyrittävä näkemään ajettava ja koira sekä tekemään havaintoja niiden jäljistä.

Palkintotuomarin tulee selvittää koiran ajotapa, ajovarmuus, haukkuominaisuudet, hukka- ja estetyöskentelyn laatu sekä koiran ajovaiheen aikana esittämät muutkin ominaisuudet. Jos koira alkaa haukkua suppealla alueella, on sen työskentely aina heti tarkistettava.

Kun hukan alkamisesta on kulunut vähintään 40 minuuttia, voidaan koiranohjaajan esityksestä siirtyä koemaastossa, koira kytkemättä niin, että koiralla on mahdollisuus löytää uusi ajettava. Päätös siirtymisestä voidaan tehdä, kun sen hukan osalta koiran ominaisuudet on arvosteltu eikä hukan selvittelyä kannata jatkaa.

Mikäli koiralla on hukka ja se alkaa hakea uutta jänistä, arvostellaan haku kaikilta osin hausta annettujen ohjeiden mukaisesti, mutta hakuaika lasketaan ajattamisaikaan. Uuden jäniksen hausta on kuitenkin oltava ehdottoman varma. Ajolöysoyshaukahtelua ei saa sekoittaa koirassa mahdollisesti esiintyvään hakulöysoyteen.

Vaikka palkintotuomarin on yritettävä mahdollisimman usein nähdä jänis ja koira pystyäkseen toteamaan etäisyyden ajettavaan, ei hän saa liikehtimisellään tai sijoittumisellaan häiritä ajettavaa tai koira. Jäniksen ollessa lähellä koeryhmän jäsenten on pysyttävä liikkumattomina ja sitten poistuttava riittävän kauas sivuun ennen koiran tuloa, ettei koiran työskentely häiriinny. Palkintotuomareiden ei pidä asettua jäniksen

juoksupaikoille eikä liikkua tarpeettomasti siellä, missä ajo toistuvasti kulkee, vaan heidän tulee sijoittua seuraamaan tilanteita sopivasta paikasta sivusta, jolloin tapahtumat voidaan arvioida paremmin.

Vaikka ajon aikana ei nähdä jänistä tai sen jälkiä, katsotaan koiran ajaneen jänistä, ellei palkintotuomareilla ole perusteltua syytä uskoa, että ajettava on ollut joku muu kuin jänis.

2.5. Sorkkaeläimen ajo

Jos koira koetteluajana alkaa ajaa sorkkaeläintä, on ryhmän jäsenten parhaansa mukaan koetettava saada koira kytketyksi. Mikäli se ei onnistu, ajoa seurataan koetteluajan päätyttyäkin eri havainnoin, vaikka ajoa ei kuultaisikaan, kunnes tuomarit ovat vakuuttuneita siitä johtaako ajo sulkemiseen vai ei.

2.6. Vieraan koiran ajo

Jos vieraan koeryhmän koira ajaessaan saapuu koealueelle, palkintotuomarin tulee merkitä sen ajominuutit muistiin, mikäli se ei häiritse hänen varsinaista tehtäväänsä eikä hänen ryhmässään koeteltavana olevan koiran toimintaa. Vieraan koiran ajoaikaa koskevat merkinnät luovutetaan ao. koeryhmän johtajalle tai ylituomarille ajoajan laskemista varten.

2.7. Kelin määrittely

Keli katsotaan lumikeliksi, kun koemaastossa on lunta niin paljon, että jäniksen jälkiä pystyy näön perusteella vaivatta lähes yhtäjaksoisesti seuraamaan siellä, missä ajo tapahtuu. Kova lumikerros katsotaan lumikeliksi, vaikka ei jälkiä voikaan näön perusteella seurata.

Kelin määrittelevät maaston palkintotuomarit. Erimielisyyksien syntyessä tai epäselvissä tapauksissa asian ratkaisee ylituomari.

Tulos katsotaan lumikelillä saaduksi, jos koira on ajanut **eränkin** lumikelillä.

Lumikerroksen paksuudeksi merkitään sen upottavan lumikerroksen paksuus, jossa koira joutuu työskentelemään.

3. Arvostelukortin täyttäminen

3.1. Yleisohje

Palkintotuomarin tulee täyttää arvostelukorttinsa huolellisesti. Tuomari täyttää koepäivän aikana kaksi arvostelukorttia, mikäli koiralle jää haku aikaa käyttämättä ensimmäisen ajoerän päätyttyä.

Tuomari varaa koepäivän aamuna mukaansa ylimääräisen arvostelukortin erikoistapausten varalta

Palkintotuomareiden on merkittävä ennen erän alkua arvostelukorttiin koetta koskevat tiedot koemaastosta, -ajasta, koirasta ja koiranohjaajasta.

Erän ensimmäisen irtilaskun tapahduttua palkintotuomari merkitsee arvostelukortin yläreunaan käytettävissä olevan hakuajan ja minuuttitaulukkoon vasempaan reunaan kellonajan mukaiset tunnit.

Koiran arviointiin kuuluvat merkinnät tehdään suorituskohtaisesti heti apusarakkeeseen, kun aihe on lopullisesti todettu. Tätä yleisohjetta noudattaen merkitään myös koiran irtilaskuajat, ajon alkaminen, ajettavan ja koiran näkeminen ja kaikki muut kokeen kulkuun liittyvät tapahtumat.

3.2. Ajon merkitseminen

Ajo merkitään minuuttitaulukkoon niin, että sen laatu voidaan siitä todeta : sujuva ajo yhtenäisellä viivalla (_____), katkonainen ajo katkoviivalla (-----) , yksittäiset haukahdukset pisteillä ja toisen tuomarin kortista ryhmätuomarin korttiin siirretty ajo sahaviivalla (vvvvvvv) . Yksittäisiä haukahduksia ei lasketa ajoaikaan, ellei todeta koiran etenevän.

Mikäli ilmavainuinen koira ajaa jäljen sivussa tai jälkitarkasti jälkeä, jonka se on ilmavainua käyttäen ajanut, kyseessä ei ole ajolöyisyys. Jälkitarkkaa ajon osaa ei kuitenkaan hyväksytä ajoksi.

Palkintotuomarin tulee pyrkiä mahdollisimman suureen tarkkuuteen ajon kulkua minuuttitaulukkoon merkitessään. Minuuttitaulukkoon merkitään hukan syy, mikäli se on saatu selville sekä muutkin ajoa koskevat havainnot kuten virheiden laatu ja tapahtumaaika, **näköhavainnot jäniksestä ja koirasta ja** koiran työskentely vaikeissa maasto- ja estekohdissa.

3.3. Ominaisuudet ja lisätiedot

Erän päätyttyä ominaisuuksista annetaan numeroarvostelu ja merkitään lisätiedot. Numeroarvostelussa otetaan huomioon apusarakkeisiin tehdyt arvostelut ja lisätietoihin tehdyt merkinnät. Lopullinen arvostelunumero on tuomarin kokonaisarvio koiran ominaisuudesta erän aikana.

Kukin palkintotuomari merkitsee ominaisuuspisteet täysillä numeroilla.

Ryhmän pisteiksi tulee tuomareiden antamien numeroiden keskiarvo.

Lisätiedot antavat tietoja ulkoisista olosuhteista, joissa koe on suoritettu, **kuvaavat koiran ominaisuuksia** ja ovat palkintotuomarin apuna ominaisuusnumeroa annettaessa.

4. Koiran ominaisuuksien arvostelu

Koiran eri ominaisuuksien arvostelu suoritetaan eräkohtaisesti kokonaisin numeroin siten, että ansiopisteitä tuottavien ominaisuuksien kohdalla arvostellaan harkinnan mukaan suoritus seuraavasti:

	0-10	0-5
erinomainen	9 tai 10	5
erittäin hyvä	7 tai 8	4
hyvä	5 tai 6	3
välttävä	3 tai 4	2
heikko	1 tai 2	1
suljettu	0	0

Ansiopisteet arvioidaan kunkin ominaisuuden kohdalla kaksiosaisena asteikolla 1-5 ja metsästysinnon kohdalla asteikolla 0-5. Osioista annetut numerot tulee aina merkitä arvostelukortin apusarakkeeseen. Lopullinen arvostelunumero ei välttämättä ole osanumeroiden summa.

Tappiopisteitä tuottavia ominaisuuksia arvosteltaessa otetaan huomioon molempien palkintotuomareiden erilliset, mutta yksimieliset havainnot yhteenlaskettuina.

Jos todetaan, ettei koiralla ole tappiopisteitä tuottavaa ominaisuutta tai virhe on niin vähäinen, ettei se edellytä tappiopisteiden antamista, merkitään arvostelusarakkeeseen nolla (0).

Jos palkintotuomari ei pysty arvostelemaan jotain ominaisuutta tai sen osaa, hän merkitsee arvostelusarakkeeseen viivan (-).

4.1. Haku 1 - 10

Yleisohje

Hakua arvosteltaessa arvioidaan koiran kyky löytää yöjäljet sekä yöjälkityön tehokkuus tai koiran kyky löytää ajettava jäljettömässä maastossa.

Nopeaa jäniksen jalkeille saantia on yleensä pidettävä tehokkaan haun merkinä. Mikäli hakua ei kyetä seuraamaan, haku arvioidaan käytetyn ajan sekä ajon alkamispaikan etäisyyden perusteella.

Koiran laskemista suoraan yöjäljelle on vältettävä, jotta haku voidaan arvostella kaikilta osin ja koiralla on mahdollisuus saada hyvä hakunumero.

Haku arvioidaan kaksiosaisena, lopullinen hakunumero **määräytyy** apusarakkeisiin annettujen numeroiden **ja lisätietojen** perusteella.

Haku ilman yöjälkeä 1 - 5

Jäljettömän maaston haku pyritään arvostelemaan aina. Arvioidaan koiran kyky löytää maastosta yöjäljet, tai ajettava jäljettömässä maastossa.

Hyvää : määrätietoisuus ja tarmokkuus, hyvä yhteistyö kuljettajan kanssa, nopea yöjäljen löytyminen, järkevyyys, koira liikkuu sopivan laajasti ja itsenäisesti.

Huonoa : lähihakuisuus, ei hae itsenäisesti

Tehokkuus yöjäljellä 1 - 5

Arvostellaan yöjälkityöskentelyn **tuloksellisuus ja tehokkuus**

Hyvää : varma, järkevä yöjäljellä eteneminen, tehokas jäniksen löytyminen

Huonoa : hidas, puurtava tai hosuva työskentely, yöjäljeltä eksyminen

4.2. Haukku 1 - 10

Yleisohje

Haukkua arvosteltaessa arvioidaan haukun kuuluvuus ja haukun muut ominaisuudet vastaaviin apusarakkeisiin ja lisätietoihin ja arvioidaan haukkunumero niiden perusteella.

Kuuluvuus otetaan arvostelun perustaksi. Muista haukun ominaisuuksista annetut arvioinnit joko korottavat tai alentavat haukkunumeroa.

Hyvän haukkunumeron (5-6) edellytyksenä kuitenkin on, että haukun kuuluvuus on niin hyvä, että ajon kulkua pystyy haukun perusteella vaivatta seuraamaan.

Mikäli ajoa ei ole tai sitä ei kuulla, käytetään numeron sijasta viivaa.

Kuuluvuus 1 - 5

Kuuluvuus on haukun tärkein ominaisuus. Arvioinnissa on otettava huomioon etäisyys, jolta havaintoja tehdään sekä ulkoiset olosuhteet kuten maaston muoto ja sen peitteisyys, tuuli ja sen suunta sekä lumipeite.

Haukun muut ominaisuudet 1 - 5

Arvioidaan haukun kertovuus, intohimoisuus, tiheys, äänien määrä ja sukupuolileima.

Kertovuudella tarkoitetaan sitä, että koiran äänenannosta voidaan päätellä ajettavan ja koiran välinen etäisyys.

Intohimoisuus ilmentää ajotapahtuman kiihkeyttä, railakkuutta ja jännitystä. Intohimoinen haukku tekee ajosta nautittavaa kuunneltavaa.

Haukun tiheydellä tarkoitetaan sitä, kuinka vuolaasti koira antaa ääntä.

Äänien määrää arvioitaessa määritellään kuinka monta eri ääntä haukussa on.

Sukupuolileimalla tarkoitetaan sitä, että haukun perusteella voidaan äänen korkeudesta riippumatta päätellä onko kyseessä uros vai narttu.

4.3. Ajotaito 1-5

Yleisohje

Hyvän metsästyskoiran ajotapa on sellainen, että ajettavasta saadaan usein näköhavaintoja. Hyvä yhteys ajettavaan, olosuhteisiin sopiva nopeus ja vähäinen katkojen määrä pitkässäkin ajossa ovat merkkejä hyvästä ajotaidosta.

Kun koiran hosuvasta ja olosuhteisiin ja sen taitoihin nähden liian nopeasta ajotavasta johtuen ajossa on paljon katkoja tai koira ajaa kävellen tai kun se kadottaa jäniksen nopeasti sitä uudelleen löytämättä, ajotaito on välttävä tai heikko.

4.4. Metsästysinto 0-5

Yleisohje

Itsenäinen ja tarmokas hakutyöskentely, sitkeä ajotyöskentely ja hukan selvittely ovat koiran tärkeimpiä ominaisuuksia. Mikäli koiran metsästysinnossa havaitaan erän aikana vähäisintäkään puutetta se alentaa aina numeroa.

Koiran metsästysintoa ja kestävyyttä arvioidaan koko koe-erän ajan. Sitkeä ja peräänantamaton työskentely kaikissa olosuhteissa, rasituksesta ja väsymisestä huolimatta, kertovat koiran erinomaisesta metsästysinnosta. Metsästysinnon lopullisessa arvioinnissa painotetaan intoa ja kestävyyttä koiran hakiessa jäljettömässä maastossa tai pitkällä hukalla silloin, kun koira on pitkään jatkuneen haun tai ajon rasittama. Myös olosuhteiden erityinen vaativuus otetaan huomioon.

Koiran iällä ja kunnolla ei ole vaikutusta arvosteluun.

Koiran rauhallista ja määrätietoista liikkumista ei saa sotkea metsästysinnon puutteeseen.

Metsästysinto arvostellaan erikseen haun ja ajon aikana apusarakkeisiin ja lisätietoihin, joiden perusteella arvioidaan lopullinen numero.

Jos koira kieltäytyy työskentelemästä haun tai ajon aikana, metsästysinnosta annetaan nolla (0) ja koira suljetaan.

Metsästysinto haun aikana

Arvioidaan metsästysinto niin jäljettömän haun kuin yöjälkityönkin aikana.

Arvioinnissa otetaan huomioon olosuhteiden rasittavuus, hakuun käytetty aika, yöjäljen pituus sekä koiran tarmokkuus, sitkeys ja itsenäisyys, mutta mikäli metsästysinnossa on pienintäkään huomautettavaa se alentaa numeroa.

Metsästysinto ajon aikana

Arvioidaan metsästysinto ajon ja hukkien selvittelyn aikana. Otetaan huomioon ajon ja hukkien pituus sekä olosuhteiden rasittavuus, mutta mikäli innossa on pienintäkään huomauttamista se alentaa numeroa.

4.5. Hakulöyisyys 0 - 10

Yleisohje

Hakulöyisyyttä koira osoittaa antaessaan ääntä yöjäljellä tai ilman yöjälkeä ennen kuin jänis on lähtenyt liikkeelle.

Haun aikana tapahtunut haukahtelu on aina hakulöyisyyttä, ellei sitä muuksi todeta.

Hakulöyisyyttä arvosteltaessa otetaan huomioon äänenannon runsaus ja aika.

Hakulöyisyydestä ei anneta tappiopisteitä, jos se on laadultaan erittäin lievää ja rajoittuu kymmeneen haukahdukseen.

Mikäli erän haku arvostellaan useamman erillisen hakusuorituksen perusteella, annetaan hakulöyisyysnumero sen suorituksen mukaan, missä hakulöyisyys tuottaa tappiopisteitä eniten.

Koira suljetaan kokeesta, jos se on niin löysä, etteivät palkintotuomarit voi saada selville, milloin se haukkuu tyhjää ja milloin ajaa jänistä.

Hakulöyisyyden arvostelu

Hakulöyisyydestä annetaan tappiopisteitä seuraavasti:

Lievä = antaa ääntä harvakseltaan ja pitkin tauoin (6 min/piste)

Häiritsevä = lyhyitä haukkusarjoja tai yksittäisiä haukahduksia (4 min/piste)

Harhaanjohtavaa = ajoa muistuttavia haukkusarjoja (2 min/piste)

Hakulöyisyysminuutteja laskettaessa otetaan huomioon vain ne minuutit, joiden aikana virhe on tapahtunut.

4.6. Ajolöyisyys 0-10

Yleisohje

Ajolöyisyyttä koira osoittaa haukkuessaan jo ajetulle jäljelle, takajälkeen tai ilman jälkeä tai normaaleissa olosuhteissa yli 20 minuuttia vanhalle jäljelle, jota se ei pysty varmasti seuraamaan.

Koiralle ei anneta tappiopisteitä, jos se haukahtaa muutaman kerran juuri jäljet hukattuaan.

Koira ajaa takajälkeen, kun **se** etenee haukkuen liikkeellä olevan jäniksen ajamattomia jälkiä väärään suuntaan.

Ajolöysyyden toteaminen edellyttää näköhavaintoa.

Karkkojänis on liikkeelle karkottunut jänis, jonka jälki voi olla vanhentunutkin. Kun koira alkaa antaa ääntä karkkojänikselle, ajo on alkanut tai jatkuu.

Varmasti todetun karkkojäniksen jäljelle haukkuminen on ajoa, jos koira pystyy jänistä seuraamaan. Jos koira haukkuu karkkojäniksen jäljellä, jota se ei pysty seuraamaan, on kyseessä ajolöysyys.

Jos koira on niin löysä, etteivät palkintotuomarit voi saada selville, milloin koira ajaa jänistä ja milloin haukkuu tyhjää, se suljetaan kokeesta.

Ajolöysyyden arvostelu

Ajolöysyydestä annetaan tappiopisteitä seuraavasti:

Lievä :   yksittäisiä haukahduksia hukan aikana (3 min/piste)

Häiritsevä :   haukkusarjoja hukan aikana (2 min/piste)

Harhaanjohtava: kertaa jo ajettua jälkeä, ajaa takajälkeä tai haukkuu ilman jälkeä
(1min/piste)

Ajolöysyysminuutteja laskettaessa otetaan huomioon vain ne minuutit, joiden aikana virhe on tapahtunut.

4.7. Arvostelu ilman ajoa

Mikäli erän aikana ajoa ei synny, arvostellaan vain haku, hakulöysyys ja metsästysinto, muihin kohtiin merkitään viiva

5 Lisätiedot

Yleisohje

Vain todettua arvostellaan. Numeroiden on oltava oikeassa suhteessa annettuihin ominaisuusnumeroihin. Kumpikin tuomari tekee arvioinnin erikseen seuraavaa pääsääntöä noudattaen, ellei jäljempänä ole toisin määritelty:

- 5 = erinomainen
- 4 = erittäin hyvä
- 3 = hyvä
- 2 = välttävä
- 1 = heikko

Palkintotuomari merkitsee lisätiedot rastilla tai täysillä numeroilla.

OLOSUHTEET

- 11. Paljas maa
- 12. Lumikeli, upottavan lumikerroksen paksuus sentteinä
- 13. Kohtalainen tai kova tuuli
- 14. Kuiva keli
- 15. Kosteaa keli
- 16. Kohtalainen tai kova sade
- 17. Lämpötila, astelukku merkitään

18. Maasto

Arvioinnissa otetaan huomioon jäniskannan lisäksi ajoa vaikeuttavat maastokohdat esim. tiet, hakkuumurrokot, kynnökset, vesiesteet, avokalliot ja maapohjan rehevä kasvusto. Alueella toiminnassa olevat koneet ja laitteet saattavat myös haitata koiran työskentelyä.

- 5 = Erittäin hyvä
- 4 = Hyvä
- 3 = Tyydyttävä
- 2 = Välttävä
- 1 = Heikko

HAKU

20 Haun laajuus ilman yöjälkeä

Arvioinnin tulee olla ainoastaan ominaisuutta kuvaava ottamatta kantaa siihen, mikä on hyvä tai huono

- 5 = erittäin laajahakuinen, ei pidä yhteyttä
- 4 = laajahakuinen
- 3 = keskinkertainen, normaali hakulaajuus
- 2 = hakee ryhmän läheltä
- 1 = ei hae itsenäisesti

21. Vainuamistapa

Ainoastaan ominaisuutta kuvaava ottamatta kantaa siihen, mikä on hyvä tai huono

- 5 = täysin ilmavainuinen
- 4 = enimmäkseen ilmavainuinen
- 3 = vaihteleva

- 2 = enimmäkseen jälkitarkka
- 1 = täysin jälkitarkka

22. Hakulöysyyden laatu

- 5 = erittäin lievä
- 4 = lievä
- 3 = häiritsevä
- 2 = harhaanjohtava
- 1 = niin runsas, ettei voi tietää ajaako koira vai haukkuuko tyhjä

HAUKKU

30. Kuuluvuus

- 5 = erinomainen
- 4 = erittäin hyvä
- 3 = hyvä
- 2 = välttävä
- 1 = heikko

31. Kertovuus

- 5 = erinomainen
- 4 = erittäin hyvä
- 3 = hyvä
- 2 = välttävä
- 1 = heikko

32. Intohimoisuus

- 5 = erinomainen
- 4 = erittäin hyvä
- 3 = hyvä
- 2 = välttävä
- 1 = heikko

33. Tiheys

- 5 = erinomainen
- 4 = erittäin hyvä
- 3 = hyvä
- 2 = välttävä
- 1 = heikko

34. Äänien määrä

- 5 = täysin moniääninen
- 4 = enimmäkseen moniääninen
- 3 = kaksiääninen
- 2 = enimmäkseen yksiääninen
- 1 = yksiääninen

35. Sukupuolileima

- 5 = täysin selvä
- 4 = selvä
- 3 = epäselvä

- 2 = virheellinen
- 1 = täysin virheellinen

36. Beaglen haukku

Lisätietonumero on vain ominaisuutta kuvaava ottamatta kantaa siihen, mikä on hyvä ja mikä huono

- 5 = ei käytössä
- 4 = haukkuva
- 3 = enimmäkseen haukkuva, osaksi ulvova
- 2 = enimmäkseen ulvova, osaksi haukkuva
- 1 = ulvova

METSÄSTYSINTO

40. Metsästysinto haun aikana

- 5 = erinomainen, innossa ei mitään huomautettavaa
- 4 = erittäin hyvä, innossa vain vähäistä huomautettavaa rasittavissa olosuhteissa pitkään jatkuneella (yli 120 min) jäljettömällä haullla.
- 3 = hyvä, innossa vain vähäistä puutetta pitkään jatkuneella (yli 120min) jäljettömällä haullla tai pitkällä ja hankalalla yöjäljellä
- 2 = välttävä, koira ei liiku riittävän itsenäisesti jäljettömällä haullla tai/ ja lievää innottomuutta yöjäljellä
- 1 = heikko, koira ei hae itsenäisesti tai jättää yöjäljen innottomuuden takia ja on haluton työskentelemään

41. Metsästysinto ajon aikana

- 5 = erinomainen, innossa ei mitään huomautettavaa
- 4 = erittäin hyvä, innossa vain vähäistä huomautettavaa rasittavissa olosuhteissa tai kun ajon alkamisesta on kulunut yli 100 min.
- 3 = hyvä, innossa pientä huomauttamista hukalla, kun ajon alkamisesta on kulunut yli 100 min.
- 2 = välttävä, innossa huomautettavaa hukalla
- 1 = heikko, jättää hukan selvittelyn tai ajojäljen ja on haluton työskentelemään

AJO

50. Ajotaito

- 5 = sujuvuudeltaan erinomainen ajo, jossa ainoastaan muutama katko, koiralla hyvä yhteys ajettavaan ja sopiva ajonopeus.
- 4 = sujuvuudeltaan erittäin hyvä ajo, jossa ainoastaan muutama katko, koiralla hyvä yhteys ajettavaan ja sopiva ajonopeus, selvittää esteet ja tiehukat.
- 3 = sujuvuudeltaan hyvä ajo, jossa katkojen pituus ei ylitä todellista ajon pituutta, koiralla hyvä yhteys ajettavaan ja sopiva ajonopeus, selvittää esteet ja tiehukat
- 2 = sujuvuudeltaan välttävä tai nopeudeltaan hidas ajo, jossa katkoja on enemmän kuin todellista ajoaikaa, etäisyys ajettavaan enimmäkseen yli 10 minuuttia, esteissä ja tiehukilla ongelmia.
- 1 = ajon sujuvuus huonoa tai koira ajaa kävellen tai katkojen määrä on selvästi suurempi kuin todellinen ajoaika.

51. Nopeus

Ominaisuutta kuvaava

- 5 = vaihteleva, sovittaa vauhdin tilanteen mukaan
- 4 = nopea
- 3 = keskinkertainen

2 = hidas

1 = erittäin hidas (kävelee)

52. Tie- ja estetyöskentely

5 = erinomainen

4 = erittäin hyvä, vain lyhyitä katkoja esteissä tai liikennöidyllä tiellä

3 = hyvä, selvittää nopeasti hukat ja kykenee ajamaan metsäautotiellä

2 = tyydyttävä, selvittää hukat, pystyy ajamaan metsäautotiellä, jos on hyvässä tuntumassa ajettavaan.

1 = heikko, ajo päättyy esteeseen tai vähäiseenkin tiehen

53. Vainuamistapa

Ominaisuutta kuvaava

5 = vaihteleva

4 = täysin ilmapainuinen

3 = enimmäkseen ilmapainuinen

2 = enimmäkseen jälkitarkka

1 = täysin jälkitarkka

54. Havainnot herkkyydestä

Suurin havaittu etäisyys ajettavaan haukkuen tapahtuneessa ajossa

5 = alle 5 min

4 = 5 - 10 min

3 = 10 - 25 min

2 = 25 - 40 min

1 = yli 40 min

55. Ajolöysoyden laatu

5 = lievä, yksittäisiä haukahuksia hukalla

4 = häiritsevä, haukkusarjoja hukan aikana

3 = harhaanjohtava, kertaa ajettua jälkeä

2 = harhaanjohtava, ajaa takajälkeä

1 = harhaanjohtava, haukkuu ilman jälkeä

56. Ajettava nähty

Merkitään näköhavaintojen lukumäärä

MUUT OMINAISUUDET

60. Muiden eläinten ja sorkkaeläimen ajo

Arvostelukorttiin ja koirakohtaiseen pöytäkirjaan huomautuskohtaan merkitään mistä eläimestä on kysymys.

5 = ei kiinnostu lainkaan

4 = karkottaa ja seuraa jonkin matkaa, tulee itse pois

3 = ajaa, tulee kutsumalla pois

2 = ajaa eikä saada kutsumalla pois

1 = ottaa ajon kylmenneeltä jäljeltä, ajaa kiinteästi eikä tule kutsumalla pois

61. Hallittavuus

5 = tulee kutsumalla ajosta näkymättömistä

4 = tulee kutsumalla hukalta tai yöjäljeltä näkymättömistä

3 = tulee kutsumalla ollessaan koiranohjaajan lähietäisyydellä

2 = ei tule kutsumalla

1 = ei antaudu kiinni

Havainnot suurpedoista ja petolinnuista merkitään arvostelukorttiin ja koirakohtaiseen pöytäkirjaan huomautuskohtaan, mikäli niistä on haittaa koesuoritukselle.

